

LA RAZÓN HISTÓRICA. Revista hispanoamericana de Historia de las Ideas. ISSN 1989-2659

Repensar la Família en les coordenades del nostre temps.

Josep Miró i Ardèvol.

Fundador de E-Cristians y Forum Libertas. Presidente de la Convención de Cristianos por Europa y miembro del Consejo Pontificio para los Laicos desde 2008. Dirige el Institut d'Estudis del Capital Social (INCAS) de la Universitat Abat Oliba.

Juan Pablo II ens va deixar dit que la política pot ser la més alta manifestació de la caritat cristiana, de l'amor pacient que es fonamenta en la constància, en la donació, i en el servei. L'interès de tots Vostès, participant en aquesta trobada sobre el valor de la vida i la família constata l'exactitud d'aquella afirmació^[1].

PLANTEJAMENT.

En la meva intervenció vaig a tractar en primer lloc de la significació i importància de la vida i la família, és a dir del matrimoni, la paternitat, la maternitat i la descendència, des del punt de vista del seu valor objectiu en el desenvolupament econòmic i el benestar social. No vaig a raonar-ho, per tant, en termes religiosos o morals, ni com a béns intrínsecs que són, sinó sobretot en termes econòmics i sociològics. Ho faré d'aquesta manera, no perquè religió i moral no tenen res que dir en la vida pública, per contra són essencials per guiar la vida de la polis i de l'acció de govern, sinó per aportar una perspectiva diferent, un enfocament complementari, l'econòmic i sociològic, i ho faré sobretot –encara que no en exclusiva- des de les possibilitats d'anàlisis que ens ofereixen les metodologies del capital social i el capital humà. Mostraré com sota una raó religiosa i uns principis morals subjeuen uns fets econòmics fonamentals, que vénen a dir-nos que de la

mateixa manera que existeix una llei que regula el món de la naturalesa, també existeix una llei que regula la vida de l'ésser humà i de les seves societats. Seguir-la significa aconseguir bons resultats, vulnerar-la augura el fracàs. L'examen econòmic confirma la interpretació de la virtut tan antiga com Aristòtil, tan cristiana com a Sant Tomás d'Aquino.

En segon lloc mostraré com l'avortament i el matrimoni entre persones del mateix sexe, destrueix aquesta capacitat generadora de desenvolupament i benestar que produeixen el complex institucional format per la família en termes de matrimoni, paternitat i maternitat, descendència.

Finalment i en termes summament breus exposaré perquè els governs tenen el deure fomentar la bones opcions sense que això comporti una limitació per a la llibertat.

Naturalment, i perquè no es produeixin confusions, començo subratllant que la vida i la família són béns intrínsecs. El seu valor no és merament instrumental. L'element fonamental de la família és la família en si mateixa. Però que la família sigui un bé intrínsec, no ha d'impedir-nos reconèixer quins són els altres tipus de béns que genera, tant en benefici dels propis subjectes, com del conjunt de la societat.

Per introduir-nos en el tema és obligat detenir-nos uns instants en els conceptes de capital social i capital humà.

Sabem que el factor determinant per al desenvolupament d'un país és la disponibilitat de capital privat i del capital públic. Però sabem també que són necessaris altres dos tipus de capital, el social i l'humà.

El capital social és una propietat que posseeixen el conjunt de la societat i les seves institucions que fa possible un millor desenvolupament econòmic. Permet un funcionament més productiu de les empreses, és determinant en el rendiment escolar, en la reducció de la pobresa, la promoció de comportaments més saludables i cívics, una major seguretat ciutadana, un sistema de benestar amb menors recursos i més sostenible, un espai públic millor conservat, així com una millor governanza. Recordin en aquest sentit que un dels treballs de referència de Putnam explica a través del capital social perquè les regions italianes del sud són menys productives i els seus governs menys eficients que les del nord.

El capital social sorgeix bàsicament de la disponibilitat major o menor de:

- La major o menor confiança entre els seus membres,

- La dimensió i capacitat cooperadora de les xarxes socials, on el parentiu és la primària i essencial,
- L'acceptació de normes comunes compartides.

El capital social es comporta com els altres capitals. Pot produir-se, perdre's, i generar resultats econòmics mesurables. La diferència més rellevant en relació als altres tipus de capital és que no és apropiable individualment, és un atribut de la comunitat, des de la família al conjunt de la societat civil.

Aquesta és una definició del capital social escarida però útil per a la fi d'aquesta narració.

L'altre tipus de capital que els deia que ens és necessari és el capital humà. Un concepte d'ús habitual sobretot des que va ser popularitzat pels treballs del Nòbel d'economia Gary S. Becker, unes quatre dècades enrere.

Està constituït per *“els coneixements habilitats i competències que tenen els individus que faciliten la creació de benestar i desenvolupament econòmic per a si mateixos i per a la societat”*. Avui el capital humà està de moda pel convenciment que el seu paper econòmic és estratègic. La raó és demostrable:

La productivitat, és a dir l'eficàcia productiva d'un país, així com la competitivitat, depenen d'ell. Per citar un sol exemple molt recent: L'augment d'un any en el nivell mitjà d'estudis de la població, comporta un augment de la productivitat per diverses vies del 9%.

Per al desenvolupament econòmic avui el capital humà és tan important com el capital públic.

Però el que desitjo subratllar i que els prego retinguin, és que el capital humà, depèn de forma crucial del capital social. En realitat, sense una dotació adequada de capital social la inversió educativa que exigeix la formació de capital humà queda frustrada.

El factor determinant en la producció de capital humà i capital social és la família.

D'aquí sorgeix tot en l'estructura més profunda de les quals configuren el que denominem societat. Coleman ho va estudiar fa ja vint anys en analitzar el paper dels pares en el rendiment escolar. El matrimoni, la paternitat i maternitat, són les úniques, i subratllo úniques, fonts primàries. Això és el que li confereix la seva

singularitat, això és el que els converteix en institucions insubstituïbles socialment valuoses. No és només un projecte de vida en comú, no es caracteritzen només per la relació afectiva i sexual. La seva funció insubstituïble des del punt de vista de les necessitats de la societat és la de ser font primària única d'aquells dos tipus de capital. Estaríem aquí davant una altra definició de família practicada des dels resultats.

Què és una família? Aquella comunitat capaç de produir per si mateixa, sense aportacions d'altres institucions i persones, capital humà i capital social.

Analitzem aquesta afirmació amb més detall. Com aconseguim, de què depèn que la família desenvolupi aquesta funció? Doncs de sis condicions:

- En primer lloc, la condició necessària, la capacitat per generar descendència com a potencial general, que òbviament té excepcions que confirmen la regla.
- Segona condició, la major o menor capacitat educadora dels pares.
- Tercera, l'existència de normes compartides que estimulin la cooperació entre els seus membres i per extensió amb el conjunt de la societat.
- Quarta, la generació de confiança cap als altres.
- Cinquena, la disponibilitat immediata de la primera xarxa de cooperació, el parentiu.
- I sisena, la solidaritat intergeneracional causada per l'efecte dinàstic, és a dir la funció del parentiu al llarg del temps.

Aquestes sis condicions són les que defineixen la família i li atorguen un caràcter únic, excepcional.

En realitat no estic dient res nou. Al llarg de la història hem valorat la família en relació a aquells aspectes. El nou és que ara podem expressar la seva importància en termes econòmics. El seu valor institucional no sorgeix d'una pretensió ideològica, superestructural, sinó del fet de constituir l'únic model de societat que coneixem dotat d'eficiència econòmica. El paradoxal, el digne de sorpresa és que quan millor podem conèixer el seu valor insubstituïble, més tendeix a menysprear-se el seu paper.

El gran risc d'aquest oblit és ignorar que no existeix alternativa a la institució familiar i al seu paper. No hi ha gens que faci el mateix, és a dir, generi capital humà i social en la quantitat i cost necessari. Per això la seva destrucció ens situaria davant el no-res.

Detinguem-nos uns moments en aquelles sis condicions a les quals m'he referit fa uns instants, començant per una realitat menyspreada: per disposar de capital social i humà es necessita descendència. (anècdota Adenauer-Hénard). La greu crisi que commourà a Espanya a partir de la propera dècada sorgeix del fet que la seva taxa global de fecunditat és una de les més baixes del món. Solament 1,4 fills per dona, i és una de les raons més poderoses que auguren que continuarà la supremacia nord-americana a la fi del segle actual, ja que aquest país combina una natalitat situada en nivell de reemplaçament, amb una bona productivitat. Pocs països poden presentar un millor escenari a llarg termini. En el cas oposat es troba la potència emergent, Xina, que té una taxa global de fecunditat de només 1,6 i un greu desequilibri entre tots dos sexes, que accelerarà la caiguda de la natalitat per falta de dones. L'avortament ha tingut un paper decisiu en aquesta situació. Mèxic amb una taxa global de fecunditat per sobre de la de reemplaçament, pot semblar que no necessita pensar massa en aquesta qüestió. Pot només semblar-ho, però molts de Vostès saben que no és així. He pogut llambregar part de la informació relacionada amb la demografia mexicana, en la seva major part relacionada amb l'estudi del sistema de pensions, i a mitjà termini, la qüestió demogràfica també els afectarà en la propera dècada. Començarien així, un lent a l'inici, més ràpid després, declivi demogràfic. La caiguda podria ser major provocada per la combinació de l'avortament, de l'efecte devastador del matrimoni homosexual i del divorci, creant un escenari molt difícil.

Des de la perspectiva del desenvolupament econòmic endogen, diversos autors han estudiat la relació entre productivitat i descendència. Kosai, Saito, Yashiro assenyalen que la pèrdua de productivitat històrica que han experimentat Japó i Europa en relació a Estats Units és deguda al descens de la natalitat. Concretament, afirmen que la reducció de la fecunditat de Japó per sota de dos fills per dona a partir de 1975, ha comportat una reducció de la taxa de progrés tècnic, que és un component bàsic de la productivitat total dels factors. Aquesta relació negativa també va ser observada per a Gran Bretanya i Alemanya amb la consegüent disminució de la productivitat global del 2%, que està francament bé, al 0,5% que està malament. Això també poden constatar-ho en la comparació entre cinc països, EUA, Irlanda, França, Alemanya, i Espanya, que figuren en el text escrit i que serveixen per mostrar la relació entre productivitat i natalitat.

Vull cridar la seva atenció sobre el fet que no estic afirmant alguna cosa tan simple com que la productivitat millora només a força de tenir més fills. El que el que

afirmo és que, a llarg termini, una natalitat dinàmica ofereix millors condicions per a l'eficiència productiva, sent a més l'única que garanteix la sostenibilitat d'un sistema de benestar. Hi ha nombroses raons en la literatura científica que expliquen aquest efecte. Sense afany d'exhaustivitat és convenient que ressenyi algunes:

- La capacitat innovadora en l'àmbit tecnològic afecta a un determinat percentatge de persones, entre un 2 i un 3 per mil. Aquesta capacitat innovadora lligada al rejuveniment de la població explica perquè l'afirmació de Malthus no s'ha complert i la producció sempre ha anat per davant de la població. Quan Malthus va realitzar la seva afirmació el món tenia uns 950 milions d'habitants; avui té 6.500 milions, amb nivells de consum molt superiors. A Espanya on ja s'ha arribat a la xifra d'un milió dos-cents mil avortaments, s'han perdut 3.000 grans innovadors.
- Lligat a l'anterior, Reddaway constata com en una població més jove, l'oferta de noves idees i més demanda de novetats és major, i això dinamitza la innovació i el desenvolupament tecnològic.
- Altres autors coneguts com Kuznets, Arrow, Grossman, i Boserup, afirmen des de diferents punts de vista, un denominador comú: la natalitat incideix sobre la taxa de progrés tècnic.
- Marshall sosté que una de les raons de l'explosió d'iniciatives empresarials al segle XIX es va deure a les famílies nombroses, on els fills aprenien a competir entre ells per l'atenció dels pares.
- En un altre plànol, el de la inversió a llarg termini necessària per a un desenvolupament estable, Fisher ja va assenyalar el caràcter determinant que posseeix la perspectiva dinàstica, que estimula un tipus d'inversió que en posseir un cicle de tornada a llarg termini, no resulta atractiva si un pensa en termes individuals. I això tant serveix per plantar oliveres com per invertir en investigació. En una societat individualista la perspectiva dinàstica constitueix el contrapès insubstituïble i necessari.
- En un sentit semblant, només la solidaritat intergeneracional pot aportar l'embranchida social necessària perquè aconseguim invertir el procés que danya el medi ambient.

Els deia que (la segona condició) com la família actua en l'àmbit econòmic, és mitjançant l'educació dels fills.

Recorrem una altra vegada a Becker per assenyalar que els resultats en el cicle secundari de l'ensenyament són determinants per a la formació ulterior del capital humà.

I els resultats en secundària, de què depenen?

Quina pregunta tan simple! es diran i de què va a dependre de ...l'escola. Sí clar, però ni molt menys amb caràcter determinant. El rendiment escolar depèn d'una manera decisiva dels pares. Aquesta capacitat pot descompondre's en una sèrie de factors. Els enumero:

- El nivell d'ingressos.
- El capital humà dels pares.
- El capital social de la família.

Àdhuc caldria afegir un altre, seguint a Bourdieu, el capital cultural de la família, en part relacionat amb el capital social.

De tots ells, el factor determinant, és el capital social que es manifesta d'una manera molt concreta en termes de:

- dedicació cooperadora dels pares cap als fills.
- confiança mútua generada.
- normes compartides que tinguin una traducció positiva cap a la societat.

La renda, el capital humà dels pares, els seus béns i hàbits culturals, tindran una influència marginal si no existeix aquella dedicació educadora cap als fills. Sense aquesta tasca educadora domèstica, el paper de l'escola, per mitjans que disposi, per preparats que estiguin els seus professors, seran pobres, perquè necessitarà invertir una gran part del seu temps lectiu, no a ensenyar, instruir, sinó a educar en principis bàsics, com el respecte, silenci, cultura de l'esforç, que en realitat els alumnes haurien de portar amb si fruit de l'educació familiar.

Aquesta capacitat educadora dels pares neix de la diferenciació complementària home-dona, que permet la sostenibilitat i la sociabilitat del gènere humà. Aquesta diferenciació sorgeix d'una condició biològica, el genotip, i es desenvolupa en la seva interacció continuada amb el mitjà des de la seva formació fins a la seva mort,

i això és el fenotip. El conjunt aporta la seva especificitat al vincle matrimonial i no permet confondre-la amb un altre tipus d'unions. En el fons la raó és simple i la proclamava el líder de l'esquerra francesa i antic primer ministre, Lionel Jospin. La humanitat no es divideix entre homosexuals i heterossexuals, sinó entre homes i dones, esposos i esposes, pares i mares.

En aquesta diferència radica la fecunditat i la capacitat educadora a un cost molt baix per a la societat. La lliçó és aquesta. La inversió en desenvolupament requereix famílies estables i amb capacitat educadora.

Al seu torn, el matrimoni, la maternitat i paternitat fan possible l'existència de les xarxes de cooperació.

Les xarxes cooperatives són les que permeten que les persones superin les seves dificultats amb més facilitat i aprofitin millor les seves potencialitats. És tan simple com això, i tan important també. La primera i bàsica d'aquestes xarxes és la del parentiu, la segona és la social. Precisament per a Mèxic la xarxa de parentiu és molt important, constituïa el 75% de la xarxa total, cosa que vostès saben millor que jo. A Estats Units és menys de la meitat i a Espanya, una mica més de la meitat. Això dóna una idea de la importància del parentiu a Mèxic. Des del punt de vista del capital social, en aquest tipus de països, les ruptures familiars, o el col·lapse de la xarxa, la pèrdua de claredat/parentiu que es dóna en les unions homosexuals, tenen costos elevats en termes de pèrdua del capital social.

Tant la condició de la xarxa familiar, com la ja comentada de capacitat educadora dels fills, requereixen al seu torn d'una condició comuna: estabilitat.

Què significa estabilitat en els termes que estem parlant? El període matrimonial òptim és aquell que garanteix la culminació del procés educatiu dels fills, i l'atenció mútua en la vellesa fins a la mort d'un dels cònjuges. El matrimoni catòlic expressa ben aquest òptim. Existeix un altre llindar subòptim que abasta només el període educatiu de la descendència. Entre aquests dos terminis se situa l'objectiu desitjable de l'estabilitat. La generació de confiança i la capacitat per establir unes normes compartides que estimulin la cooperació per part de la família són claus per a l'aportació de capital social.

La confiança neix en la família. No s'explica, es viu i es deseduca, es perverteix. Un preciós conte de Rezzori ho escenifica. Un pare li diu al seu fill que ha pujat a un arbre que salti sense por, que ell ho recollirà. El nen que confia de manera innata en el pare salta cap a ell, però aquest s'aparta i el fill cau al sòl, i el dany i l'esglai que sofreix li fan plorar. Llavors el pare proclama la seva lliçó deseducadora "així aprendràs a no confiar en ningú".

Però sense confiança no existeix societat, o el seu funcionament és molt costós. El terme econòmic que expressa la desconfiança (i també la complexitat d'una economia, tot cal dir-ho) són els costos de transacció. Aquests són molt importants en una economia complexa. A Estats Units han passat de representar el 25% de la renda nacional en el 1870, al 45% al segle següent. En la Rússia de la transició van arribar a superar àmpliament el 100% del valor del producte fent impossible el funcionament de l'economia. Si la família no preserva la confiança aquesta difícilment podrà ser desenvolupada per la resta de les institucions de la societat civil.

Definició del model òptim.

Permetin-me resumir el que s'ha dit:

Les condicions que exigeixen el desenvolupament econòmic i la societat del benestar es fonamenten en el matrimoni estable, el període del qual de durada sigui òptim o subòptim, tingui una mitjana de descendència no inferior a 2 fills, i on els pares estiguin dotats de capacitat educadora. Aquesta es concreta sobretot en el temps d'atenció als fills, es mantenen actives xarxes de parentiu i socials amb voluntat cooperadora. Tot el que afavoreixi a aquest model és bo, tot el que atempti contra ell, és dolent.

I quins són les causes que destrueixen, que actuen de manera desfavorable per al model òptim?

Són diverses com a Vostès ja han anat deduint de la lògica de la meua intervenció. Voldria ara referir-me a dos d'elles particularment destructives per al capital humà i capital social que sorgeix de la família: Es tracta de l'avortament i el matrimoni homosexual

L'avortament.

L'avortament provocat afecta sobretot al capital humà.

L'estoc de capital humà d'un país pot expressar-se com el producte del nombre de persones pel valor del seu nivell de formació.

El centre que dirigeixo, l'Institut del Capital Social (INQUES) de la Universitat Abat Oliba CEU, va finalitzar al març d'aquest any l'estudi Impacto Econòmic de l'Avortament a Espanya. Els resultats il·lustren perfectament les conseqüències per a un país que triï aquesta via.

L'estudi considerava en primer lloc els efectes demogràfics produïts pels avortaments des de l'inici de la legislació que els despenalitzava en 1985, fins a una previsió que situem l'any 2020. El resultat final era la pèrdua de gairebé 4 milions de persones, un efecte proper al 10% de la població total espanyola en aquella data. L'avortament empobreix al país per dues vies:

- Redueix el nombre de persones actives i per tant la renda, la riquesa.
- Accelera l'envelliment i per tant, el pes econòmic que significa el mantenir-ho.

Si el càlcul ho ampliem fins al 2060, és a dir els efectes de 75 anys en lloc de només 35, l'avortament haurà suprimit el 37% de la població espanyola. Aquestes xifres parlen per si soles del seu impacte en el declivi demogràfic, i del seu efecte en l'acceleració de l'envelliment de la població. Avui, un de cada cinc naixements a Espanya és un avortament. Abans que acabi la propera dècada seran un de cada tres. Podem trobar una destrucció més massiva de la població?

Com és lògic, aquest resultat té un cost monetari directe en termes de capital humà.

Sabem que el valor del capital humà a Espanya és de 483 mil euros, és a dir uns (x 1,51) 730 mil dòlars. Aquesta serà l'aportació mitjana d'un espanyol al llarg de la seva vida activa.

Això significa que els avortaments comesos en un sol any, el 2006, l'últim del que es disposen de dades oficials, han representat una pèrdua per al país de 77.500 milions de dòlars.

Si en lloc d'un sol any contemplem tot el cicle 1985-2020 les pèrdues són de 467,79 bilions –amb b- de dòlars. Aquest és l'impacte negatiu directe sobre la renda espanyola; l'impacte total és molt superior atès que caldria calcular l'efecte d'aquest ingrés sobre el conjunt de l'economia. Espanya, com saben, té un sistema públic de pensions de repartiment i no de capitalització, que ha de ser urgentment reformat, si vol evitar la seva fallida entre el 2018 i el 2025. L'efecte de l'avortament sobre aquesta situació és així mateix molt greu perquè redueix els ingressos de la Seguretat Social. L'efecte dels avortaments d'un sol any calculats al llarg d'un cicle vital signifiquen una pèrdua de 21.698,7 milions de dòlars. Aquesta xifra equival al 44% del Fons de Reserva de la Seguretat Social. En poc més de dos anys d'avortaments, es doblaria l'actual Fons de Reserva que ha aconseguit estalviar la Seguretat Social en més d'una dècada de creixement econòmic.

Les xifres són simplement aclaparant. Ho són tant que només guiats per la racionalitat econòmica més arran de terra, més de vol gallinaci, cal preguntar-se, per què es considera l'avortament un signe de progrés, si l'única cosa que fa és empobrir a un país.

M'he referit a l'efecte de l'avortament, però... com afecta el matrimoni homosexual al capital humà i al capital social?

La resposta és que destrueix necessàriament, per la seva pròpia naturalesa jurídica i antropològica, el sentit i fi del matrimoni, com a única institució capaç de produir la ontogènesis del capital humà i social.

El matrimoni homosexual altera radicalment el sentit de la descendència en el matrimoni que deixa de ser eix i horitzó de sentit per passar a una qüestió marginal.

Hem vist que el matrimoni com a institució insubstituïble socialment valuosa gira entorn de la descendència. Això és el que li ha donat i li dóna la seva importància única en la història humana, i aquesta funció té una relació directa amb la claredat del dret a la propietat, i per tant amb un dels fonaments d'una societat lliure.

Desitjo subratllar que el problema d'aquesta destrucció no radica en el nombre de matrimonis homosexuals, perquè en els poquíssims països que s'ha implantat, són pocs els homosexuals que ho utilitzen.

A Espanya per justificar la llei, el govern va argumentar que en els dos primers anys es casarien 100 mil parelles del mateix sexe. Després de més de dos anys, són poc més de 4 mil els matrimonis d'aquest tipus, vint-i-cinc vegades menys del previst! És lògic que així sigui. Els homosexuals són una fracció molt petita de la població, entorn del 2,5% i a més molt heterogenis en els seus punts de vista, també sobre el matrimoni. A Holanda en cinc anys (2001-2006) es van casar 8.127 parelles i a Bèlgica durant tres anys (2003- 2006) poc més de 3.000. A Canadà, en 13 de les 19 províncies, entre el 2003 i el 2005 es van casar 2.513 parelles.

En realitat, el gran dany que produeix aquest tipus de legislació afecta al conjunt de la societat perquè els canvis de concepció jurídica, cultural i antropològica que introdueixen, destrueixen el paper de la descendència en la institució. Aquesta és l'afectació greu. El matrimoni homosexual obliga a alterar la legislació en uns termes que fan que el matrimoni pertanyi a un ordre diferent de la paternitat, la maternitat i la filiació. Evidentment pot donar-se, però ja no és la seva fi principal. No es tracta ja d'una qüestió de voluntat dels esposos, sinó que el fet en si, la descendència manca de rol definit. Tant és així que a Bèlgica es va establir el matrimoni homosexual però sense possibilitat d'adopció. Sense fills per llei.

Que la descendència està en la matriu del matrimoni es constata amb claredat si s'observen els límits bàsics legals comuns. Per casar-se es necessiten complir aquestes condicions:

- Ser una parella.
- Ser home i dona.
- No tenir una condició propera de consanguinitat.
- Aconseguir una edat determinada.

Totes aquestes condicions giren en una o una altra manera entorn de la descendència. Condicions que desapareixen amb el matrimoni homosexual, que passa a ser una institució basada en les relacions sexuals –dos amics no poden casar-se, encara que sentin un profund amor fratern-, que fixa unes relacions contractuals de convivència. Però això és una altra cosa. Li podran cridar matrimoni, però no té res a veure amb ell. En aquest concepte s'esfuma la condició de font primària de capital humà, i queda molt afeblida la formació de capital social. La capacitat de la institució per complir la seva funció social necessària i insubstituïble es falleix. Deixa de funcionar, com a concepte jurídic i per la seva naturalesa, perquè es tracta d'unions per definició en si mateixes estèrils sense participació de tercers. La descendència ja no és fruit de la parella, sinó d'altres –adopció o inseminació-. I això, que és excepcional en la nostra societat, es transforma en l'única vinya de paternitat en el matrimoni homosexual. S'inverteixen els termes i el concepte. De la descendència com a norma en el matrimoni heterosexual, es passa a la descendència com a excepció, com alguna cosa singular i costós. El canvi és radical, revolucionari. No és una evolució, sinó una mutació.

Adverteixi's de pas, que la liquidació de la condició d'home-dona per al matrimoni, i la marginació de la descendència obre la via per qüestionar les altres limitacions. Els arguments bàsics i absolutament frèvols a favor del matrimoni homosexual que diu *“si són unes persones adultes que s'estimen lliurement quin dany fan casant-se. No s'obliga a ningú al fet que ho faci”*, és aplicable a tres persones, a diversos homes o dones, a dos germans que desitgin unir-se sexualment, i a un menor en edat legal d'emancipació sexual. El raonament està aquí i només falta la campanya d'opinió emotiva i persistent que ho estengui.

Es donen més conseqüències negatives. Sabem que la capacitat educadora és necessària per al capital social i el capital humà.

Retinguem el que he dit de Bèlgica, un dels únics quatre països amb aquest tipus de legislació, però que va rebutjar en legislar la possibilitat de l'adopció. Això, a més del sentit apuntat de mostrar clarament que la descendència ja no importa, té una altra lectura. En realitat, qüestiona la capacitat educadora d'aquest tipus de matrimoni al no permetre-li l'adopció de nens. Es va considerar que aquest no és l'hàbitat al que té dret el nen.

L'últim exemple arriba de Suècia. Allí no existeix el matrimoni homosexual, però sí una unió civil amb idèntics drets des de 1995 excepte l'adopció autoritzada vuit anys després (2003), i més tard la inseminació (2006). Quin ha estat el resultat? La ràpida constatació que quan comença l'escolarització, aquests nens sofreixen estralls en comprovar que la gran majoria té mare i pare, els costa trobar el seu lloc en la societat, mostren conductes asocials, retard escolar, agressivitat, nerviosisme congènit, introversió. Conseqüència: la construcció d'un ghetto. S'han començat a instal·lar centres escolars exclusius per als fills dels homosexuals. Resultats: aquests nens són les víctimes d'una situació que ells no han demanat, creant un problema on no existia.

I això ens condueix al fons de la qüestió. El matrimoni homosexual significa l'afirmació per llei que el pare i la mare manquen de rellevància per a l'educació dels fills. Es propaga la idea falsa que els fills ja no necessiten d'un pare i una mare. Es basen per a això en alguns estudis que empen mostres de població que no serien acceptades per la seva absència de representativitat en cap estudi sociològic, de mercat, de previsió de vot. Això succeeix amb un dels més citats, *"L'adopció per part de co-progenitors o segons progenitors del mateix sexe"* de l'Acadèmia Americana de Pediatria. L'estudi posterior de Lerner i Nagai (2001), experts en anàlisi quantitativa de la Universitat de Chicago, titulat *"Sense fonament: el que els estudis no diuen sobre l'adopció per homosexuals"*, van concloure que els 49 estudis que s'havien utilitzat per validar l'adopció homosexual estaven esbiaixats en el seu mètode i en les conclusions que van obtenir.

I això és de sentit comú. Al llarg de molts anys s'ha produït abundant literatura científica sobre els danys que ocasiona l'absència de la figura paterna o materna en l'educació dels nens. Com anava a ser el mateix un canvi més radical com succeeix amb el matrimoni homosexual, on l'adopció o la gestació per inseminació produeix unes condicions que va a diferenciar per sempre a aquests nens, una conculcació dels seus drets, a tenir un pare i una mare, igual que els altres nens?

Però hi ha més dades concretes i més recents. A l'abril del 2005, el doctor George A. Rekers, (Prof. de Neuropsiquiatria de Ciències del Comportament en la Univ. de Carolina del Sud, a EUA) va revisar la investigació sobre adopció homosexual elaborant un informe, que li va ser encarregat pels advocats defensors de l'estat de

Florida en el cas per a la prohibició de l'adopció homosexual en aquest estat davant la Cort Suprema dels Estats Units. El resultat va ser favorable a la prohibició. Els Escoltes, en un cas similar, també van guanyar amb l'ajuda del mateix informe, un cas similar davant la Cort Suprema. Això confereix a aquest treball un especial valor i importància. I, què diu aquest estudi?

a) L'estructura i forma de vida d'una parella homosexual exposa als nens adoptats a un nivell de estrès molt major que el que es viu en una parella heterosexual. El recent exemple suec confirma aquesta constatació.

b) Les unions homosexuals duren menys i són menys estables que les heterosexuals. Són a més menys capaços de proveir d'una situació psicològica estable per a la llar.

c) Les parelles homosexuals tenen més problemes psicològics i d'addicció a drogues, i alcohol (entre les lesbianes), major prevalença de problemes psiquiàtrics com a depressions, violència, i físics, com a SIDA, sífilis.

d) Només un pare i una mare proveeixen del model adequat necessari per satisfer totes les necessitats d'un nen en adopció.

Els pares heterosexuals produeixen que el nen pugui entendre:

d1) el paper social d'una relació estable entre home i dona.

d2) el paper social d'un pare i una mare en l'educació dels fills.

d3) el model de relació pare-fill.

d4) el model de relació mare-fill.

Existeix en aquest sentit, una contribució única del pare al desenvolupament adequat dels fills, i una altra també específica de la mare com a dona, així com una aportació conjunta del pare i la mare a aquest desenvolupament. La conclusió era taxativa: només les parelles casades heterosexuals són capaces de cobrir les necessitats específiques que té un nen en adopció, i que una parella homosexual no pot proporcionar.

Un altre efecte negatiu del matrimoni homosexual és la relativització de la condició d'estabilitat. Per això la combinació –com ho acredita l'experiència espanyola– entre pedagogia del divorci i del matrimoni homosexual, és demolidora parell la institució. El projecte de vida, en ser contemplat bàsicament com una experiència basada en la relació sexual, sense paper per a la descendència, redueix

extraordinàriament el període de durada del matrimoni. La ruptura en comptar amb relacions de parentiu afeblides, accentua els danys en termes de capital humà i capital social. Quan aquest procés de fer i refer parelles es repeteix, la qual cosa constitueix el factor de cohesió social primari de la societat, es transforma en el contrari. La xarxa familiar, que és la primera encarregada de produir la socialització positiva, s'altera en el matrimoni homosexual, i la claredat de parentiu que va imposar el matrimoni s'esfuma, ja que es donen situacions de parelles i fills de dues lesbianes, o dos gais, o un papà gai i una mamà lesbiana que té una parella diferent que el papà, o dos pares homosexuals que tenen fills amb dues lesbianes, o dos pares que els tenen amb una lesbiana i es reparteixen la seva cura, o un bisexual i un "queer". El nombre de combinacions i notabilíssim i el missatge el mateix: no importa la claredat i estabilitat del parentiu. Bé! Doncs cal dir clarament que això és incompatible amb la societat i el model d'economia tal com la coneixem, i que ningú sap a on diables condueix tota aquesta caotització de la relació matrimonial i parental com a model alternatiu.

Vaig a acabar, i vaig a fer-ho amb una escarida consideració sobre la lògica del bon govern.

El dret no pot tenir prioritat sobre el bé. A diferència del que afirmen liberals no perfeccionistes com Rawls, els governs han de considerar què és el que afavoreix el bé, inclòs el bé moral i la realització humana, i el bé no sorgeix d'una mecànica legislativa, sinó del seu coneixement previ. Per aquest motiu l'objectiu de tota acció política, com explica Raz, un liberal perfeccionista, és permetre que els individus persegueixin concepcions vàlides del bé. Això significa perseguir projectes i fomentar oportunitats moralment valuoses. Aquesta afirmació no pot interpretar-se com una restricció de la llibertat per quant l'autonomia personal és un component necessari del ben. Per tant, les persones poden utilitzar la llibertat en la seva vida privada, però aquesta possibilitat no dóna dret a transformar en reconeixement públic tot comportament. El que existeixi una pràctica privada no és suficient perquè hagi de recaure's per llei, i menys institucionalitzar-se, si no serveix al bé de la comunitat.

I el ben que és previ a la llei, significa respectar l'autonomia creixent del que ha de néixer i afavorir la seva progressiva construcció com a persona. Aquest és el major ben para ell, i com hem vist per a la societat.

El bé radica a fomentar el matrimoni estable, la paternitat i maternitat educadora lligada a ell, i no postular mutacions en les quals la institució deixa de ser el que és i deixa de complir amb les seves finalitats, això és, deixa de fer el ben.

FINAL.

Si volen aconseguir que Mèxic no prosperi a llarg termini, que dins de 30 anys sigui a més una societat envellida sense productivitat i embranzida, llavors no hem de dubtar: facin seu l'avortament, que triomfi la cultura antinatalista, que es vegi l'embaràs com una càrrega. Promoguïn el matrimoni entre persones del mateix sexe.

Però si com és el lògic desitgen un Mèxic pròsper i socialment cohesionat, una societat del benestar, llavors la societat mexicana ha d'oposar-se a tals mesures, evitant repetir els errors que uns altres han comès.

El matrimoni entre home i dona, basat en la confiança, l'estabilitat, obert a la descendència, segueix sent, malgrat les dificultats humanes, l'única base on es construeix la bona societat. Els homes i les dones que ho promouen, ho defensen i ho fomenten, són els bons servidors públics, els veritats artífexs de la construcció d'un país.

---

[1] Ponència en el I Congrés Nacional de Parlamentaris i Governants per la Vida i la Família. Mèxic, 2 i 3 de juliol de 2008.